

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 658.512.4

**ОРГАНІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ**

Т. С. Кравчуновська, д. т. н., доц.

Ключові слова: матеріально-технічне постачання, організація служби постачання, будівельне виробництво

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими і практичними завданнями. Підвищення ефективності діяльності підприємств будівельного комплексу потребує пошуку нових та вдосконалення існуючих підходів до організації матеріально-технічного постачання, зокрема застосування логістичного підходу до управління матеріальними потоками [1; 4; 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням підвищення ефективності діяльності підприємств, у тому числі на основі логістичного підходу, присвячені наукові праці А. М. Гаджинського [2], Є. В. Крикавського [3], О. А. Новикова [6], В. М. Стаханова [8], Г. М. Тарасюк [9], Д. Уотерса [14] та інших учених.

Ефективність застосування логістичного підходу до управління матеріальними потоками на підприємствах зумовлена так:

- виробництво орієнтоване на ринок;
- налагоджуються партнерські відносини з постачальниками;
- скорочуються простой устаткування;
- оптимізуються запаси;
- скорочується чисельність допоміжних робітників;
- поліпшується якість продукції, що випускається;
- знижуються втрати матеріалів;
- поліпшується використання виробничих і складських площ [5].

Таким чином, завдання підвищення ефективності діяльності підприємств будівельного комплексу із застосуванням логістичного підходу до управління матеріальними ресурсами є актуальною та потребує подальших досліджень.

Метою статті є аналіз чинників, що враховуються при управлінні матеріальними ресурсами на підприємствах будівельного комплексу та організації матеріально-технічного постачання.

Виклад матеріалу. Матеріально-технічне постачання покликане обслуговувати виробничу діяльність підприємств і тому перебуває в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності з виробничим процесом (рис. 1).

Однією з головних функцій матеріально-технічного постачання є своєчасність і комплектність забезпечення виробництва всіма необхідними йому засобами.

Не менш важливою функцією є постачання матеріалів потрібної якості, оскільки від цього залежить якість готової продукції, її ціна та конкурентоспроможність.

Процес забезпечення виробництва пов'язаний з необхідністю залучення оборотних коштів. Тому однією з найважливіших функцій матеріально-технічного постачання є прискорення обігу оборотних коштів і зниження їх рівня.

Значну роль в підвищенні ефективності діяльності підприємств відіграють витрати обігу, пов'язані з організацією закупівель, транспортування і зберігання матеріалів. Максимальне можливе скорочення цих витрат є також важливою функцією матеріально-технічного постачання.

Із метою забезпечення безперебійності виробничого процесу служба матеріально-технічного постачання підприємства має постійно узгоджувати умови постачань з умовами споживання.

Для цього служба постачання підприємства виконує такі основні завдання:

- визначення потреби в матеріальних ресурсах на плановий обсяг виготовлення продукції;

- планування матеріально-технічного забезпечення на різні календарні періоди за підрозділами та в цілому по підприємству;
- вибір постачальників і раціональних варіантів матеріальних потоків;
- проведення підготовчої роботи із закупівлі матеріальних ресурсів і реалізація логістичних поліпшень;
- оперативне управління виконанням планів забезпечення підприємства матеріальними ресурсами;
- організація закупівель і постачань матеріальних ресурсів;
- організація входного контролю матеріалів;
- організація складського господарства і зберігання матеріалів;
- організація постачань матеріалів у цехи, на об'єкти або інші первинні підрозділи підприємства;
- управління виробничими запасами матеріалів;
- організація обліку і звітності матеріально-технічного забезпечення, регулярне проведення інвентаризацій фактичної наявності матеріалів;
- аналіз і координація внутрішніх рішень компанії щодо дизайну, матеріалів, якості продукції, технології виробництва порівнянно з можливостями постачальників у період підготовки до випуску нової продукції;
- реалізація концепції управління загальними ресурсами з постачальниками, або залучення їх до випуску сировини, матеріалів, комплектуючих із потрібними підприємству властивостями (як правило, лише за умови довгострокової кооперації з постачальниками).

Рис. 1. Зв'язок плану матеріально-технічного постачання з іншими розділами плану діяльності підприємства

Виконуючи ці завдання службами матеріально-технічного постачання повинні враховувати співвідношення попиту та пропозиції на матеріальні ресурси, ціни на них, рівень запасів тощо.

Різні умови виробничої діяльності та особливості організації матеріально-технічного постачання підприємств будівельного комплексу, створені відсутністю серійного виробництва однотипної продукції, змінами кількості й асортименту необхідних матеріалів, конструкцій, деталей і виробів на різних етапах зведення об'єктів, нерівномірністю обсягів виконуваних будівельно-монтажних робіт за періодами року, розосередженням об'єктів будівництва на великій відстані від центру управління, постійними переміщеннями будівельників з одного майданчика на інший, спричинили до виникнення різних форм організації служб постачання: відділ матеріально-технічного постачання; управління матеріально-технічного забезпечення; менеджер з матеріально-технічного забезпечення тощо.

При цьому внутрішня структура служби матеріально-технічного постачання може бути побудована за функціональною або матеріальною ознаками чи за змішаним принципом.

Побудова структури служби матеріально-технічного постачання за функціональною ознакою передбачає виконання однієї або декількох загальних функцій управління окремими групами працівників (рис. 2).

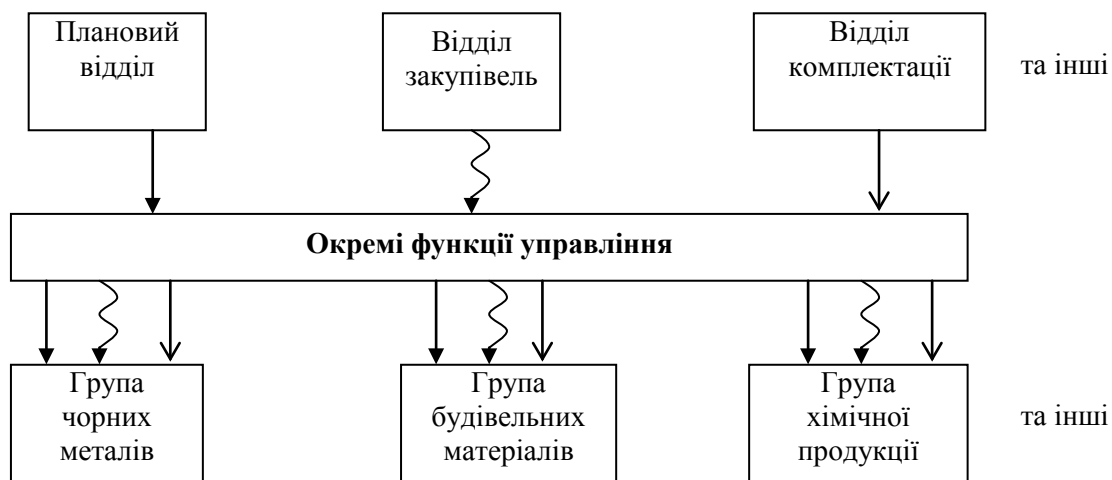

Рис. 2. Схема побудови структури служби постачання за функціональною ознакою [5]

Структура, побудована за матеріальною ознакою, складається з окремих груп працівників, які закріплені за однією або декількома групами матеріалів і виконують відносно них усі загальні функції управління (рис. 3).

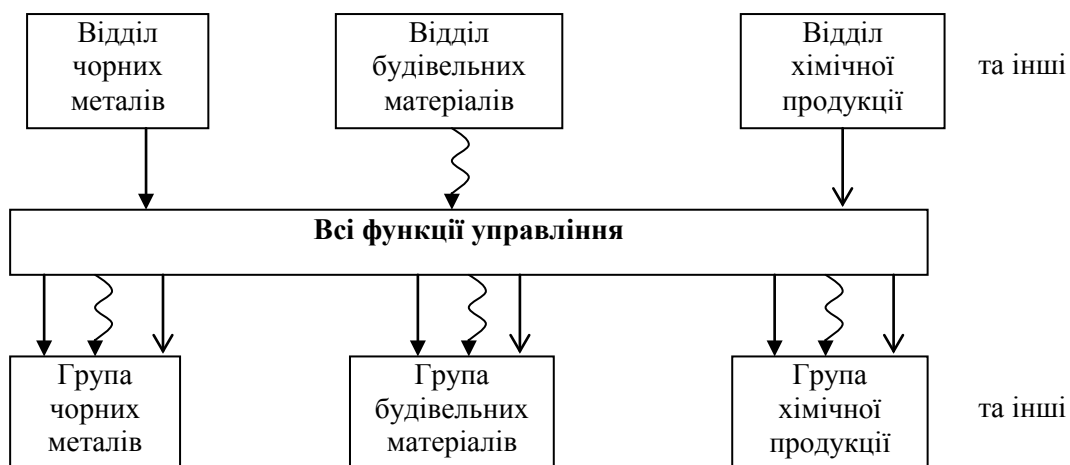

Рис. 3. Схема побудови структури служби постачання за матеріальною ознакою [5]

Така структура є більш ефективною, ніж структура, організована за функціональною ознакою, тому що працівники володіють комплексною інформацією і більшою мірою зацікавлені в кінцевих результатах праці.

Зарубіжний досвід організації матеріально-технічного постачання свідчить про застосування переважно двох форм організації служби матеріально-технічного забезпечення – централізованої та децентралізованої. Централізація вважається доцільною, якщо вона не сковує ініціативу підприємств. Основні переваги централізації управління службами матеріально-технічного забезпечення полягають у зниженні витрат і створенні умов для розробки єдиної заготівельної, збутової і транспортної політики підприємств. Імпульсом до застосування централізованої форми організації управління матеріально-технічним забезпеченням є переорієнтація виробництва на випуск товарів, потрібних певним категоріям споживачів, що викликало до зростання витрат, пов'язаних із реалізацією готової продукції. Перевага децентралізованої форми управління віддається на підприємствах із виробництвами, розміщеними в різних районах і що спеціалізуються на випуску одного або декількох видів продукції (тобто на фірмах із диверсифікованим виробництвом). Іноді використовується змішана форма управління. Вона зустрічається на підприємствах, що споживають різну сировину і матеріали і в той же час мають великий обсяг постачань деяких із них.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Удосконалення управління матеріально-технічним постачанням підприємств будівельного комплексу на основі логістичного підходу потребує в подальшому наукового обґрунтування залежностей між показниками ефективності діяльності підприємств та логістичними витратами.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Бойко М. Г.** Організація готельного господарства : підручник / М. Г. Бойко, Л. М. Гопкало. – К. : КНТЕУ, 2006. – 448 с.
2. **Гаджинский А. М.** Логистика / А. М. Гаджинский. – М. : Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 2000. – 375 с.
3. **Крикавський Є. В.** Логістика. Основи теорії : підруч. / Є. В. Крикавський. – Львів : Національний університет «Львівська політехніка», Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти, «Інтелект-Захід», 2004. – 416 с.
4. **Курочкин А. С.** Организация производства: Учеб. пособие / А.С. Курочкин. – К. : МАУП, 2001. – 216 с.
5. Логістика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fsoler.com>.
6. **Новиков О. А.** Логистика : Учеб. пособие / О. А. Новиков, С. А. Уваров. – СПб. : Изд. Дом «Бизнес-пресса», 2000. – 208 с.
7. **Примак Т. О.** Економіка підприємства: Навч. посібник / Т.О. Примак. – К. : Вікар, 2002. – 176 с.
8. **Стаханов В. Н.** Логистика в строительстве: Учебное пособие / В. Н. Стаханов, Е. К. Ивакин. – М. : Приор, 2001. – 176 с.
9. **Тарасюк Г. М.** Планування діяльності підприємства / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2005. – 312 с.
10. **Уотерс Д.** Логистика. Управление цепью поставок: Пер. с англ. / Д. Уотерс – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.

УДК 658.152:519.856

МОДЕЛИ, МЕТОДЫ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ПОРТФЕЛЯ НЕЗАВИСИМЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Н. М. Ершова, д. т. н., проф., Д. А. Чирин, соиск.

Ключевые слова: проект, портфель проектов, инвестиции, математическая модель, методы оптимизации, критерии, формирование портфеля проектов, доход, риск

Проблема. Процесс формирования портфеля реальных инвестиционных проектов проходит пять этапов [5]:

- поиск вариантов реальных инвестиционных проектов для возможной их реализации,